

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Olsztyn, dnia 20 maja 2013 r.

Poz. 1899

UCHWAŁA NR XXII/156/13 RADY GMINY ROZOZI

z dnia 22 marca 2013 r.

w sprawie przyjęcia Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi na lata 2013 – 2016

Na podstawie art. 87 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362, Nr 126, poz. 875, z 2007 r. Nr 192, poz. 1394, z 2009 r. Nr 31, poz. 206, Nr 97, poz. 804, z 2010 r. Nr 75, poz. 474 i Nr 130, poz. 871) Rada Gminy Rozogi uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi na lata 2013 - 2016”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rozogi.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Teresa Samsel

Załącznik do uchwały Nr XXII/156/13
Rady Gminy Rozogi
z dnia 22 marca 2013 r.

**PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY ROZOZI NA LATA 2013-2016**

Zawartość opracowania:

1. Wstęp
2. Podstawa prawna opracowania Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi na Lata 2013-2016
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce
 - 3.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku
 - 3.2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
 - 3.3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
 - 3.4. Inne akty prawne
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami - Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
 - 4.2. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami - Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004–2013. Uzupełnienia Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004–2020 (dokument wdrożeniowy: Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004–2013”).
5. Relacje Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu
 - 5.1. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Warmińsko-Mazurskiego na Lata 2013-2016
 - 5.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego
 - 5.3. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020
 - 5.4. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Szczycieńskiego na lata 2004 – 2013
6. Relacje Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy
 - 6.1. Plan Rozwoju Gminy Rozogi
 - 6.2. Studium kierunków i uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Rozogi
7. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Rozogi
 - 7.1. Ogólne informacje na temat dziedzictwa kulturowego gminy
 - 7.2. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony
 - 7.3. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków
 - 7.4. Zabytki archeologiczne
8. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy
 - 8.1. Analiza SWOT ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Rozogi

9. Założenia programowe i zadania Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi
 - 9.1. Założenia programowe Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi
 - 9.2. Zadania i kierunki działań Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi
 - 9.2.1. Działania w zakresie odnowy zabytków
 - 9.2.2. Określenie zasad udostępniania zabytków w celach turystycznych
 - 9.2.3. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
10. Instrumentarium realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi
11. Źródła finansowania Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi
12. Zasady oceny realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi

1. WSTĘP

Przedmiotem opracowania „Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi na Lata 2013-2016” (dalej Program...) jest dziedzictwo kulturowe w granicach administracyjnych gminy Rozogi, pow. szczycieński, woj. warmińsko-mazurskie. Celem Programu... jest analiza zasobów kulturowych gminy oraz określenie zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami. Program... zawiera cztery priorytety:

- włączanie mieszkańców gminy Rozogi do opieki nad zabytkami i podnoszenie ich świadomości,
- tworzenie trwałych warunków do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego,
- eksponowanie i wykorzystanie walorów zabytkowych do budowania tożsamości i dumy mieszkańców,
- wykorzystywanie i udostępnianie zabytków na cele społeczne, w tym kulturalne i edukacyjne dla mieszkańców i turystów.

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ROZOZI NA LATA 2013-2016

Podstawą prawną obowiązku wykonania Programu... jest ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) :

Art. 87.

1. Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.
2. Programy, o których mowa w ust. 1, mają na celu, w szczególności:
 - 1/ włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
 - 2/ uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
 - 3/ zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
 - 4/ wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;

- 5/ podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
 - 6/ określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
 - 7/ podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.
3. Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.
 4. Programy, o których mowa w ust. 3, są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym.
 5. Z realizacji programów zarząd województwa, powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.
 6. Sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

Podstawą prawną obowiązku wykonania Programu... jest art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami).

Obiekty zabytkowe – zabytki nieruchome i ruchome, podlegają na terytorium Polski ochronie prawnej na mocy wielu aktów prawnych:

3.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku

Obiekty zabytkowe są objęte ochroną prawną określoną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela:

Art. 5. Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Art. 6. Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju.

Art. 86. Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa.

3.2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami)

Głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami). Dla niniejszego Programu... zasadne jest przywołanie poniższych artykułów tej ustawy:

Art. 3. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
- 3) zabytek ruchomy - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;
- 4) zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- 5) instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami - instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;
- 6) prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
- 7) prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
- 8) roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
- 9) badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
- 10) badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- 11) badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
- 12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni,

rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;

- 13) historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
- 14) krajobraz kulturowy - przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze;
- 15) otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Art. 4. Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Art. 6.1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi,
- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c) dziełami architektury i budownictwa,
- d) dziełami budownictwa obronnego,
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome będące, w szczególności:

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,

- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
 - e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85 z późniejszymi zmianami),
 - f) instrumentami muzycznymi,
 - g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
 - h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- 3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:
- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
 - b) cmentarzyskami,
 - c) kurhanami,
 - d) relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.
2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Art. 7. Formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Art. 16.1. Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Art. 17.1. Na terenie parku kulturowego lub jego części mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące:

- 1) prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;
- 2) zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych;
- 3) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- 4. składowania lub magazynowania odpadów.

2. W razie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości na skutek ustanowienia zakazów i ograniczeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 131-134 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami).

Art. 18.

1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

2. W koncepcji, strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

- 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
- 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

Art. 19.

1. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) parków kulturowych.

1a. W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

2. W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.

3. W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Art. 20. Projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Art. 21. Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Art. 22.1. Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

2. Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.

3. Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.

4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy.

5. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

1/ zabytki nieruchome wpisane do rejestru;

2/ inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;

3/ inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków

Art. 89. Organami ochrony zabytków są:

1. minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;

2. wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

Szczególnie ważną rolę Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przypisuje właścicielowi lub posiadaczowi obiektu zabytkowego. Należy podkreślić, że dysponowanie zabytkiem powoduje – z jednej strony – obowiązki ciężące na właścicielu/użytkowniku, z drugiej jednak strony przysługują mu liczne prawa.

Art. 5. Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;

2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;

3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;

4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;

5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Art. 25.

1. Zagospodarowanie na cele użytkowe zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru wymaga posiadania przez jego właściciela lub posiadacza: 1) dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku nieruchomego i możliwości jego adaptacji, z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości tego zabytku; 2)

uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym, określającego zakres i sposób ich prowadzenia oraz wskazującego niezbędne do zastosowania materiały i technologie; 3) uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu zagospodarowania zabytku nieruchomego wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego zabytku, z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości.

2. W celu spełnienia wymagań, o których mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany nieodpłatnie udostępnić do wglądu właścicielowi lub posiadaczowi zabytku nieruchomego posiadaną przez siebie dokumentację tego zabytku oraz umożliwić dokonywanie niezbędnych odpisów z tej dokumentacji.

Art. 26.

1. W umowie sprzedaży, zamiany, darowizny lub dzierżawy zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, stanowiącego własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, przy określaniu sposobu korzystania z tego zabytku należy nałożyć, jeżeli stan zachowania zabytku tego wymaga, na nabywcę lub dzierżawcę obowiązek przeprowadzenia w określonym terminie niezbędnych prac konserwatorskich przy tym zabytku.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do decyzji o oddaniu w trwały zarząd zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru.

Art. 27. Na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku.

We wniosku należy wskazać zakres planowanych prac, ze wskazaniem zaplanowanych do zastosowania materiałów budowlanych i rozwiązań technicznych.

Art. 28.

Niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad zabytkami, określonych w Art. 5, właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków o: 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia; 2) zagrożeniu dla zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia; 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany; 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

3.3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.)

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów.

W art. 7 ust. 1, pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) zostały określone zadania własne gminy:

Art. 7.1. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

9/ kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

3.4. Inne akty prawne

Uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami znajdują się także w innych obowiązujących ustawach, przede wszystkim:

- ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.),

- ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jednolity Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623),

Art. 20, ust. 2:

W zgłoszeniu należy określić rodzaj, zakres i sposób wykonywania robót budowlanych oraz termin ich rozpoczęcia. Do zgłoszenia należy dołączyć oświadczenie, o którym mowa w art. 32 ust. 4 pkt 2, oraz, w zależności od potrzeb, odpowiednie szkice lub rysunki, a także pozwolenia, uzgodnienia i opinie wymagane odrębnymi przepisami. W razie konieczności uzupełnienia zgłoszenia właściwy organ nakłada, w drodze postanowienia, na zgłaszającego obowiązek uzupełnienia, w określonym terminie, brakujących dokumentów, a w przypadku ich nieuzupełnienia – wnosi sprzeciw, w drodze decyzji.

Art. 39

1. Prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków lub na obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie tych robót, wydanego przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

2. Pozwolenie na rozbiórkę obiektu budowlanego wpisanego do rejestru zabytków może być wydane po uzyskaniu decyzji Generalnego Konserwatora Zabytków działającego w imieniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego o skreśleniu tego obiektu z rejestru zabytków.

3. W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

4. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany zająć stanowisko w sprawie wniosku o pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektów budowlanych, o których mowa w ust. 3, w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia. Niezajęcie stanowiska w tym terminie uznaje się jako brak zastrzeżeń do przedstawionych we wniosku rozwiązań projektowych.

- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.),

- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.),

- ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity Dz. U. z 2001 Nr 13, poz. 123 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach zostały określone w:

- ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. Nr 85, poz. 539 z późn. zm.).

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy:

- ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (tekst jednolity Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 673 z późn. zm.).

4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami - Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Art. 84 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego obowiązek sporządzenia Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Celem krajowego programu jest stworzenie warunków niezbędnych do sprawowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W krajowym programie powinny zostać określone cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposoby finansowania planowanych działań oraz harmonogram ich realizacji. Zadaniem głównym polityki państwa w dziedzinie ochrony zabytków jest stworzenie w najbliższej przyszłości mechanizmów, które dostosowałyby tę sferę do warunków gospodarki rynkowej. Planowane działania dotyczą sfery legislacyjnej, zmian organizacyjnych obejmujących konieczne rozszerzenie zakresu działań instytucji odpowiedzialnych za ochronę dziedzictwa kulturowego w Polsce oraz zmian w strategii i organizacji ochrony dóbr kultury.

Założenia do Programu krajowego określiły cele i kierunki działań oraz zadania, które powinny być podjęte w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Celem programu krajowego jest wzmocnienie ochrony i opieki nad tą istotną materialną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w Polsce. W założeniach program ma również uporządkowanie działań w sferze ochrony zabytków poprzez wskazanie siedmiu podstawowych zasad konserwatorskich:

1. zasady *primum non nocere* (po pierwsze nie szkodzić),
2. zasady maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych),

3. zasady minimalnej niezbędnej ingerencji (powstrzymywania się od działań niekoniecznych),
4. zasady, zgodnie z którą usuwać należy to (i tylko to), co na oryginał działa niszcząco,
5. zasady czytelności i odróżnialności ingerencji,
6. zasady odwracalności metod i materiałów,
7. zasady wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

Wymienione zasady dotyczą postępowania konserwatorów – pracowników urzędów, restauratorów dzieł sztuki, architektów, urbanistów, budowlanych, archeologów, właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych.

Założenia do Programu krajowego określiły priorytety:

A/ w zakresie uwarunkowań ochrony i opieki nad zabytkami:

1. Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków nieruchomych. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
2. Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków ruchomych. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
3. Pełna ocena stanu krajowego zasobu dziedzictwa archeologicznego. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń oraz wyznaczenie stref o szczególnym zagrożeniu dla zabytków archeologicznych.
4. Objęcie skuteczną i zorganizowaną ochroną przynajmniej najcenniejszych zabytków techniki.
5. Pełna ocena stanu krajowego zasobu pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
6. Ocena stanu służb i możliwości wypełniania całokształtu zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami.
7. Ocena stanu i stopnia objęcia opieką zabytków w poszczególnych kategoriach. Doskonalenie i rozwijanie oraz podnoszenie efektywności i skuteczności instytucjonalnej i społecznej ochrony i opieki nad zabytkami.
8. Udoskonalenie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym i zabytkami.

B/ w zakresie działań o charakterze systemowym:

1. Powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną ochrony przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa. Realizacja powszechnych tendencji europejskich i światowych do rozszerzania pola ochrony na całe dziedzictwo kulturowe obejmujące i dobra kultury i natury (World Cultural Heritage).
2. Przygotowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego wytyczającej główne założenia koncepcji ochrony w Polsce. Wprowadzenie jej do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach i na wszystkich poziomach zarządzania i gospodarowania.

C/ w zakresie systemu finansowania:

Stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej.

D/ w zakresie dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania:

1. Tworzenie systemu i stale aktualizowanych, elektronicznych baz informacji o zasobach i stanie zabytków w Polsce i ich dokumentacji. Stworzenie warunków do realizacji ustawowego obowiązku dokumentowania wszystkich prac, przy wszystkich grupach i typach obiektów zabytkowych.
2. Gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania, postępach i wynikach prac konserwatorskich i restauratorskich, zagrożeniach, prawidłowości zarządzania i bezpieczeństwie użytkowania obiektów zabytkowych oraz o innych formach ochrony dziedzictwa.
3. Wypracowanie i wprowadzenie szczegółowych zasad ochrony dziedzictwa w planach zagospodarowania przestrzennego. Wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych.

E/ w zakresie kształcenia i edukacji:

1. Utrzymanie i doskonalenie dotychczas wypracowanego systemu kształcenia w dziedzinie konserwacji i ochrony. Zorganizowanie systemu podnoszenia kwalifikacji w każdej grupie zawodowej pracującej na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.
2. Kształcenie społeczeństwa w duchu poszanowania dla autentyzmu oraz wartości materialnych i niematerialnych wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa. Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony i dawności zabytków odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości, tradycji, wiedzy o sposobie życia i pracy przodków.
3. Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej. Tworzenie mechanizmów ekonomicznych sprzyjających prawidłowemu traktowaniu obiektów zabytkowych.

F/ w zakresie współpracy międzynarodowej:

1. Wzmocnienie obecności Polski w światowym i europejskim środowisku działającym na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i promocja polskich osiągnięć w tej dziedzinie.
2. Oparcie działań na pojęciu wspólnego dziedzictwa kultury ludzkości. Troska o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

Do czasu zakończenia prac nad Programem opieki nad zabytkami gminy Rozogi nie ukończono prac nad programem krajowym, stąd możliwe było uwzględnienie w niniejszym programie jedynie wyżej omówionych tez do krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

4.2. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami - Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004–2013. Uzupełnienia Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004–2020 (dokument wdrożeniowy: Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004–2013)”.

Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” na lata 2004-2013 jest elementem opracowanej w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004–2013. W 2005 roku MKiDN przygotowało uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020. Narodowy Program Kultury określa politykę rządu wobec zabytków i dziedzictwa kulturowego do 2013 r. Celem strategicznym programu jest intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych. Zawiera ona również ogólne wytyczne do konstruowania programu gminnego

Przyjęte zostały następujące priorytety:

1. Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe.

Działania realizowane w ramach tego priorytetu mają na celu materialną poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Realizacja działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.

2. Edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Dokumentem służącym wdrożeniu Narodowej Strategii Kultury w sferze materialnej spuścizny kulturowej Polski jest Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”. Program ten jest zgodny z Narodowym Planem Rozwoju (Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju, Dz.U. Nr 116, poz. 1206 z późn. zm.) oraz z założeniami do Krajowego Programu Ochrony Zabytków. Podstawą do sformułowania Narodowego Programu Kultury „Ochrona Zabytków i dziedzictwa kulturowego” jest uznanie sfery dziedzictwa za podstawę rozwoju kultury i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów, służący wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców.

Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” miał określony plan działania na lata 2004-2006.

Wytyczone zostały strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków:

- a. przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami;
- b. podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa;
- c. poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej;
- d. ograniczenia uznaniowości konserwatorów poprzez nałożenie na nich odpowiedzialności za niezgodne z prawem postępowanie.
- e. intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.

W dniu 6 września 2005 r. przyjęty został przez Radę Ministrów „Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego”, który jest uzupełnieniem powyżej omówionych dokumentów rządowych.

5. RELACJE PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ROZOZI Z DOKUMENTAMI WYKONANYMI NA POZIOMIE WOJEWÓDZTWA I POWIATU

5.1. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Warmińsko-Mazurskiego na Lata 2012-2015

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Warmińsko-Mazurskiego na Lata 2012-2015 został przyjęty uchwałą nr XIII/240/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2011 r.

Ideą opracowania Programu Opieki nad Zabytkami dla województwa warmińsko-mazurskiego było uznanie potrzeby zachowania zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego jako ważnego czynnika wpływającego na kształtowanie się tożsamości regionalnej i promocji turystycznej.

W celu realizacji idei opracowania, w/w Program ustalił podstawowe zakresy podejmowanych działań, zmierzających do ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego województwa:

1. Zespoleń i koordynacja form i metod ochrony dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez:

- a/ realizację powszechnych tendencji europejskich i światowych do rozszerzania pola ochrony na całe dziedzictwo kulturowe obejmujące dobra kultury i natury;
- b/ powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną (ochrony przyrody), architektoniczną i przestrzenną, celną oraz polityką bezpieczeństwa;
- c/ włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania województwa;
- d/ uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków (w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego) łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej w planach rozwoju województwa;
- e/ uwzględnianie – w planach zagospodarowania przestrzennego – ochrony środowiska naturalnego powiązanego przestrzennie z założeniami urbanistycznymi i ruralistycznymi oraz zespołami architektonicznymi;
- f/ opracowywanie gminnych i powiatowych programów opieki nad zabytkami jako ważnego instrumentu kształtowania lokalnych strategii rozwoju;
- g/ wykorzystywanie nowej formy ochrony zabytków, jaką stanowi park kulturowy;

2. Opieka nad zabytkami nieruchomymi ze szczególnym uwzględnieniem obiektów i

zespołów charakterystycznych dla województwa warmińsko-mazurskiego:

- a/ Wspieranie polityki konserwatorskiej dotyczącej m.in.: postępowania zgodnie z obowiązującymi standardami i zasadami konserwatorskimi, wykonywania kompleksowych dokumentacji obiektów zabytkowych poddawanych pracom konserwatorskim bądź rewaloryzacyjnym;
- b/ Inicjowanie, wspieranie i popularyzacja działań zmierzających do wyszukania nowych właścicieli lub dzierżawców dla obiektów zabytkowych wymagających zagospodarowania;
- c/ Dofinansowywanie wybranych prac badawczych i dokumentacyjnych związanych z najważniejszymi obiektami zabytkowymi – wprowadzenie systemu wojewódzkich grantów badawczych;
- d/ Dofinansowywanie prac konserwatorskich przy zabytkach, zgodnie z priorytetami określonymi w Programie;

e/ Wdrożenie i realizacja programów opieki nad zabytkami o szczególnym znaczeniu dla tożsamości kulturowej województwa, tj. Program ochrony gotyckiej architektury ceglanej, Program ochrony i odnowy centrów historycznych miast oraz zespołów urbanistycznych powstałych w XIX i XX w., Program ochrony dziedzictwa wiejskiego, Program ochrony i odnowy architektury użyteczności publicznej, Program ochrony architektury przemysłowej i zabytków techniki, Program ochrony zabytkowych zespołów dworsko-parkowych, Program ochrony alei przydrożnych, Program ochrony sanktuariów pielgrzymkowych, Program ochrony architektury sakralnej XIX i XX wieku, Program ochrony kapliczek i krzyży przydrożnych.

3. Opieka nad zabytkami ruchomymi poprzez:

- a/ dokumentację;
- b/ konserwację;
- c/ działania promocyjne

4. Opieka nad zasobami muzeów

5. Program ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego województwa warmińsko-mazurskiego

W Programie uznano obszar województwa warmińsko-mazurskiego za region o wyjątkowych walorach archeologicznego dziedzictwa kulturowego. Decydują o tym przede wszystkim:

- stosunkowo duża liczba znanych stanowisk, w tym dobrze zachowanych i mających wyjątkowe znaczenie dla archeologii europejskiej. Przykładem może być sieć osad nawodnych kultury kurhanów zachodniobałtyjskich bądź też kompleksy grodzisk, kurhanów, itp.;
- charakter wielu z nich, ujawniający interesujące związki z terenami ościennymi, w tym szczególnie od wschodu i zachodu regionu;
- walory stosunkowo nieprzekształconego jeszcze środowiska naturalnego, z którym współgra archeologiczny krajobraz kulturowy (np. grodziska i kurhany, a także niektóre charakterystycznie posadowione stanowiska płaskie).

Strategia ochrony archeologicznych zasobów regionu powinna się skupić na następujących zadaniach:

- a/ współpracę ze środowiskiem tzw. „wykrywaczy” zmierzająca do pełnej kontroli ich działalności, a także dającą możliwości wykorzystania ich umiejętności w działaniach zmierzających do pełniejszego rozpoznania zasobów archeologicznych i zapobieganie działalności przestępczej polegającej głównie na nielegalnym handlu zabytkami archeologicznymi;
- b/ szerszą niż dotychczas edukację i popularyzację w zakresie potrzeby ochrony dziedzictwa archeologicznego poprzez organizacje plenerowych festynów i pokazów, szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych itp.;
- c/ wspieranie rewitalizacji zabytków archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajobrazowych;
- d/ wspieranie działań zmierzających do podejmowania prac konserwatorskich przy archeologicznych zabytkach ruchomych wpisanych do rejestru zabytków;

e/ powołanie Muzeum Archeologicznego – nowoczesnej placówki o randze wojewódzkiej o odpowiednim zapleczu magazynowym, której zadaniem byłoby m.in. systematyczne gromadzenia i eksponowanie pozyskiwanych w trakcie badań materiałów zabytkowych, a także ich konserwację i digitalizację.

f/ utworzenie parków kulturowych, działających w oparciu o zabytki archeologiczne.

6. Ochrona dziedzictwa niematerialnego.

7. Praktyczne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego – rozwój turystyki, działania edukacyjne, promocyjne.

- a/ utworzenie portalu internetowego, aktualizowanego na bieżąco, o wielowątkowym profilu informacyjnym na temat dziedzictwa kulturowego regionu;
- b/ stworzenie wojewódzkiego jednolitego systemu regionalnej popularyzacji i promocji zagadnień z zakresu ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego, skierowanego do jednostek samorządu terytorialnego, szkół, organizacji pozarządowych itp.
- c/ działania wspierające wykorzystywanie obiektów zabytkowych (zwłaszcza nieużytkowanych) dla potrzeb rozwoju infrastruktury turystycznej;
- d/ realizacja programu ogólnospołecznej edukacji kulturowej; właściwa edukacja dzieci i młodzieży nastawiona na poznanie wartości tzw. „małych ojczyzn” i wskazanie potrzeby ochrony krajobrazu kulturowego jako swoistego wyróżnika i świadectwa tożsamości regionalnej;
- e/ wydawanie i dofinansowywanie wydawnictw poświęconych zabytkom Warmii i Mazur;
- f/ promowanie i wspieranie przywracania lub utrzymywania w obiektach pierwotnych, historycznych funkcji;
- g/ współudział w organizacji i współfinansowanie imprez kulturalnych, zwłaszcza o znaczeniu ponadlokalnym, promujących dziedzictwo kulturowe;
- f/ działania związane z funkcjonowaniem szlaków edukacyjno-turystycznych po zasobach dziedzictwa kulturowego;
- g/ organizacja i rozszerzenie formuły Europejskich Dni Dziedzictwa.

5.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Program opieki nad zabytkami gminy Rozogi zgodny jest z wyznaczonymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (uchwała nr XXXIII/505/02 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 lutego 2002 r.) celami polityki przestrzennej, zasadami ich realizacji oraz przyjętymi w planie kierunkami działań polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

W sferze kulturowej obejmującej system ochrony dziedzictwa kulturowego przyjęto zasady kompleksowości działań ochronnych i rewaloryzacyjnych, łączenia ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego oraz promowania regionalnych walorów dziedzictwa kulturowego.

Podstawowe cele polityki przestrzennej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego, zapisane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego dotyczą:

- ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego jako filaru turystyki;
- otoczenia szczególną troską obiektów zabytkowych o randze krajowej i międzynarodowej a także obiektów o mniejszej randze lecz decydujących o odrębności regionalnej;
- przywrócenia zespołom staromiejskim ich historycznego charakteru (rewaloryzacja);
- zachowania historycznej zabudowy wiejskiej z układem drożnym oraz zabytkowych układów pałacowych, dworskich i parkowych;
- respektowanie w zagospodarowaniu przestrzennym bezkonfliktowego wkomponowania zabudowy w przestrzeń historyczną.

Rozwiązanie problemów w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego będzie obejmowało przede wszystkim:

- działania ochronne i zabezpieczające, a także określenie zasobów i ich wartości;
- opracowanie strategii działań zmierzających do skutecznej i ciągłej ochrony, prawidłowego ich zagospodarowania i wypromowania;
- usystematyzowanie istniejących opracowań dotyczących krajobrazu kulturowego na fragmentach byłych województw włączonych w granice nowego regionu, dokonanie ich oceny według jednolitych kryteriów oraz uzupełnienie braków;
- przystosowanie obiektów zabytkowych do nowych funkcji (np. turystyka).

5.3. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku

Założenia Programu Opieki nad Zabytkami gminy Rozogi odwołują się do ogólnych treści przyjętych w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku (uchwalonej przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego uchwałą nr XXXIV/474/05 z dnia 31 sierpnia 2005 r.). W/w dokument nie zajmuje się w stopniu szczegółowym zagadnieniami związanymi z ochroną i opieką nad zabytkami. Zakłada jednak rozwój, konserwację, rewaloryzację i zagospodarowanie dóbr kultury jako czynnik powiązany z rozwojem produktów turystycznych, zwłaszcza urozmaiceniem oferty w zakresie turystyki kulturowej. Wskazuje także na potrzebę włączenia obiektów zabytkowych do procesu integracji województwa i budowania tożsamości regionalnej poprzez rozszerzenie w programach nauczania historii regionu zagadnień z zakresu dziedzictwa kulturowego.

5.4. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Szczycieńskiego na Lata 2004-2013

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu szczycieńskiego przyjęty został uchwałą nr 128/XIII/2004 Rady Powiatu Szczycieńskiego z dnia 30 czerwca 2004 r. Plan ten zakłada w ramach realizacji Celu VI: „Powiat szczycieński chroni bogactwa środowiska przyrodniczego, dóbr dziedzictwa kulturowego i kultywuje tradycje regionu” przyjęcie następujących priorytetów oraz podejmowanie działań związanych z ochroną zabytków:

- traktowanie krajobrazu kulturowego jako dobra publicznego poddawane rygorom wymogów regionalnych;
- opracowanie programu działań w celu zachowania odrębnych cech regionalnych poza ochroną konserwatorską, ochrona zachowanych cech charakterystycznych dla tradycyjnej zabudowy istniejącej;
- w prowadzonej polityce inwestycyjnej zachowanie cech regionalnych budownictwa /opracowywane plany zagospodarowania przestrzennego, pozwolenia na budowę/;
- wykorzystanie potencjału historycznego, kulturowego i przyrodniczego przez muzea z terenu powiatu w promocji Ziemi Szczycieńskiej;
- nadanie współczesnej funkcji obiektom historycznym;
- realizacja planów rewitalizacji obiektów i zespołów urbanistycznych;
- opracowanie aktualnych planów miejscowych, w tym zwłaszcza w rejonach wzmożonej ochrony konserwatorskiej.

Według założeń w/w planu, przewidywanymi efektami w/w działań będą następujące efekty:

- odrębność i atrakcyjność krajobrazu kulturowego, szczególnie doceniana jako atrakcja turystyczna;
- zachowanie cech tradycyjnych budownictwa powiatu;
- poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i wzrost ich atrakcyjności turystycznej;
- poprawa warunków mieszkaniowych;
- utrzymanie tradycji i spuścizny historycznej.

Podmiotami realizującymi w/w zadania mają być starostowie, burmistrzowie, wójtowie przy współpracy stowarzyszeń zawodowych architektów i urbanistów oraz Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

6. RELACJE PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ROZOZI Z DOKUMENTAMI WYKONANYMI NA POZIOMIE GMINY

6.1. Plan Rozwoju Gminy Rozogi

Plan Rozwoju Gminy Rozogi przyjęty został uchwałą nr XVII/90/04 Rady Gminy Rozogi z dnia 23 czerwca 2004 r. W opracowaniu tym wskazano konieczność prowadzenia polityki samorządowej chroniącej i promującej dziedzictwa kulturowe.

6.2. Studia zagospodarowania przestrzennego

Opracowaniem urbanistycznym obowiązującym na obszarze gminy jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rozogi”, przyjęte uchwałą Rady Gminy Rozogi nr XVII/115/00 z dnia 30 czerwca 2000 r. Przyjęte w Studium uwagi i założenia dotyczące ochrony zabytków odwołują się do ustawy o ochronie dóbr kultury i muzeach z 15 lutego 1962 r. i w tym zakresie dokument ten powinien zostać nowelizowany.

Prawo stanowi, że w stosunku do obiektów budowlanych i obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, ale ujętych w ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Organ konserwatorski w postępowaniu prowadzonym na podstawie art. 39 ust. 3 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane wypowiada się w zakresie swojej właściwości na temat przedstawionego projektu budowlanego i wpływu zamierzenia inwestycyjnego na chronione właściwości obszaru/obiektu, które zakwalifikowały go do ewidencji zabytków, analizując konkretne rozwiązania projektowe. W stosunku do zamierzeń, które wymagają jedynie zgłoszenia zgodnie z art. 30 ust. 7 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, właściwy organ może nałożyć w drodze decyzji obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, jeżeli ich realizacja może naruszać ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować m.in. pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytku. Odnosząc się do zapisów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rozogi dotyczących uzgadniania projektów budowlanych obiektów realizowanych w strefie A pełnej ochrony konserwatorskiej, w przypadku inwestycji dotyczącej obiektu lub obszaru, który nie jest ujęty w gminnej ewidencji zabytków, a przepisy planu miejscowego nadal nakładają obowiązek uzyskania uzgodnienia konserwatorskiego, wojewódzki konserwator zabytków może zająć stanowisko w drodze pisma urzędowego na wniosek inwestora, np. wg art. 32 ust 1 pkt 2 ustawy – Prawo budowlane.

7. CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW I ANALIZA STANU DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY ROZOGI

7.1. Ogólne informacje na temat dziedzictwa historycznego gminy

Gmina Rozogi położona jest w południowo-wschodniej części województwa warmińsko mazurskiego, na pograniczu mazursko-kurpiowskim. Od południa i południowego wschodu sąsiaduje z gminami kurpiowskimi: Myszyniec i Łyse, które leżą w województwie mazowieckim.

Tereny dzisiejszej gminy Rozogi historycznie związane są z ośrodkiem miejskim w Szczytnie. Powstanie wsi Rozogi (1645 r.) i okolicznych wsi związane było z intensywną kolonizacją południowo-wschodniej części starostwa szczycieńskiego, nazwaną szkatułową. Jacob Bieber otrzymał 23 lutego 1645 r., od elektora Fryderyka Wilhelma przywilej na 60 włók chełmińskich dąbrowy (1 włók = 16,8 ha) i innych lasów przy strażnicy myśliwskiej Rossocken, w tym 6 włók soleckich dziedzicznych dla siebie wraz z niższym sądownictwem dla założenia wsi Friedrichowen (Rozóg). Pierwszych osadników wraz z sołtysem J.Bieberem było 38.

W następnych stuleciach osadnictwo rozwijało się intensywnie. Dzisiejsza wieś gminna Rozogi podniesiona została w 1789 r. do rangi miasteczka. Rozogi rozwój swój oparły na handlu z Polską (bliskość granicy). Czerpały korzyści także z dobrego położenia na szlaku Szczytno-Ostrołęka. Miejscowość ta ma swą kartę w dziejach powstania styczniowego. W 1863 r. był tu punkt przerzutu broni dla powstańców, jak również ukrywano tu chorych i rannych.

Z obiektów zabytkowych zachowała się zabudowa o charakterze miejskim z początku XX w. Podobnie datowane są obiekty sakralne ewangelickie w Rozogach i Księżym Lasku. Pobliska wieś Klon jest unikalnym przykładem regionalnego budownictwa ludowego.

7.2. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Na terenie gminy Rozogi znajduje się osiemnaście obiektów zabytkowych objętych ochroną prawną wynikającą z ujęcia ich w rejestrze zabytków województwa warmińsko-mazurskiego, prowadzonym przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Pięć spośród nich nie istnieje obecnie, lecz do dnia sporządzenia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rozogi nie toczyło się postępowanie w sprawie wykreślenia ich z rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego. Nieistniejące obiekty, włączone do GEZ do czasu wykreślenia ich z rejestru zabytków to:

- budynek mieszkalny, drewniany nr 54 we wsi Faryny,
- budynek mieszkalny, drewniany nr 2 we wsi Klon,
- budynek mieszkalny, drewniany nr 17 we wsi Klon,
- budynek mieszkalny, drewniany nr 67 we wsi Klon,
- budynek mieszkalny, drewniany nr 41 we wsi Łuka.

Pozostałe obiekty zabytkowe objęte ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego to:

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków
1.	Faryny 34 (d. 9)	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	A-873 z 12.04.1968
2.	Faryny, nr działki geod. 185	cmentarz ewangelicki z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej	koniec XIX w.	A-1614 z 30.01.1986 r.
3.	Klon	układ zabudowy wiejskiej (z wyjątkiem kościoła ewangelickiego)	koniec XVIII – początek XIX w.	A-130/OS z 17.07.1950 r.
4.	Klon, nr działki geod 304	kościół murowany, rzymskokatolicki, parafialny p.w. Znalezienia Krzyża Świętego	1859 r., wieża 1903 r.	A-3359 z 12.05.1992 r.
5.	Klon 24	plebania murowana w zespole kościoła rzymskokatolickiego	koniec XIX – początek XX w.	A-3359 z 12.05.1992 r.
6.	Klon 29	budynek zajazdu, drewniany, ob. mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.	A-878 z 15.04.1968 r.
7.	Klon 45	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	początek XX w.	A-881 z 15.04.1968
8.	Klon 46	budynek mieszkalny, drewniany	1920 – 1930 r.	A-876 z 13.04.1968 r.

9.	Klon 75 (d.77)	budynek mieszkalny, drewniany	połowa XIX w.	A-1124/OS z 15.04.1968 r.
10.	Klon, nr działki geod. 304	cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	1859 r.	A-1615 z 30.01.1986 r.
11.	Księży Lasek, nr działki geod. 272	kościół murowano-drewniany, ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, filialny wraz z cmentarzem przykościelnym	1928-1929 r.	A-972 z dn. 14.06.1968 r.
12.	Orzeszki 9	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	A-891 z dn. 19.04.1968 r.
13.	Rozogi, ul. 24 Stycznia 32	kościół murowany, ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, parafialny p.w. św. Marii Magdaleny	1906 r.	A-3633 z 26.11.1993 r.
14.	Rozogi, nr działki geod. 468/1	cmentarz ewangelicki z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej, dawny, ob. rzymskokatolicki, parafialny	połowa XVIII w.	A-1612 z dn. 18.01.1986 r.

7.3. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Gminna ewidencja zabytków gminy Rozogi, poza zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków, obejmuje także obiekty nierejestrowe. W przewadze są to zabytki budownictwa drewnianego w typie wiejskim (budynki mieszkalne), obiekty sakralne oraz cmentarze.

L.p	Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Ewidencja W/G
1.	Borki Rozowskie 4	budynek mieszkalny murowany	lata 20-30-te XX w.	G
2.	Borki Rozowskie 5	budynek mieszkalny drewniany	koniec XIX w.	G
3.	Borki Rozowskie 6	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
4.	Borki Rozowskie 23	budynek szkolny murowany	początek XX w.	W
5.	Dąbrowy 14	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
6.	Dąbrowy 17	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
7.	Dąbrowy 19	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
8.	Dąbrowy 24	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	W
9.	Dąbrowy 25	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
10.	Dąbrowy 27	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
11.	Dąbrowy 32	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	G
12.	Dąbrowy 42	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
13.	Dąbrowy 84	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W

14.	Dąbrowy 90	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
15.	Dąbrowy 112	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	W
16.	Dąbrowy 114	budynek mieszkalny, murowany	1931 r.	G
17.	Dąbrowy 122	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	W
18.	Dąbrowy 126	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
19.	Dąbrowy 138	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
20.	Dąbrowy 144	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
21.	Dąbrowy 151	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	G
22.	Dąbrowy 155	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
23.	Dąbrowy 153	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
24.	Dąbrowy 242	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
25.	Dąbrowy 253	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
26.	Dąbrowy 261	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
27.	Dąbrowy, posesja nr 264	kapliczka przydrożna, murowana	1937 r.	G
28.	Dąbrowy 267	budynek mieszkalny, drewniany	2. połowa XIX w.	G
29.	Dąbrowy 268	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	W
30.	Dąbrowy 269	budynek mieszkalny, murowany	1912 r.	G
31.	Dąbrowy 274	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
32.	Dąbrowy 275A	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	W
33.	Dąbrowy 278	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
34.	Dąbrowy 282	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	W
35.	Dąbrowa, posesja nr 282	kapliczka przydrożna, murowana	lata 20-30-te XX w.	G
36.	Dąbrowy 283	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
37.	Dąbrowy 284	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	W
38.	Dąbrowy 285	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
39.	Dąbrowy 291	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
40.	Dąbrowy 293	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX - początek XX w.	W
41.	Dąbrowy 295	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
42.	Dąbrowy 297A	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
43.	Dąbrowy, nr działki 1168/11	mogila wojenna żołnierza niemieckiego z czasów I wojny światowej	1914 r.	G

44.	Dąbrowy, nr działki geod. 974/3	cmentarz epidemiczny z czasów grypy-hiszpanki	1918-1919 r.	G
45.	Faryny	kaplica drewniana p.w. Matki Boskiej Królowej Polski i św. Stanisława Kostki	lata 20-te XX w.	G
46.	Faryny 6	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
47.	Faryny 7	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-te XX w.	G
48.	Faryny 9	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
49.	Faryny 11	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
50.	Faryny 13	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
51.	Faryny 15	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
52.	Faryny 17	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
53.	Faryny 18	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-te XX w.	G
54.	Faryny 20	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
55.	Faryny 22	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX w.	G
56.	Faryny 24/26	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
57.	Faryny 35	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
58.	Faryny 36	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
59.	Faryny 37	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
60.	Faryny 38	budynek mieszkalny, murowany, ob. handlowy i biblioteka	początek XX w.	G
61.	Faryny 41	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	W
62.	Faryny 43	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
63.	Faryny 44	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
64.	Faryny 49	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	W
65.	Faryny 50	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
66.	Faryny 54	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-te XX w.	G
67.	Faryny 56	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
68.	Faryny 61	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	G
69.	Faryny 61a	budynek szkoły, murowany	lata 30-te XX w.	W
70.	Faryny 61a	budynek gospodarczy, murowano-drewniany w zespole szkolnym	lata 30-te XX w.	W
71.	Faryny 61a	budynek pompowni, murowany	lata 30-te XX w.	W

		w zespole szkolnym		
72.	Faryny 61a	budynek toalet, drewniany w zespole szkolnym	lata 30-te XX w.	W
73.	Faryny 63	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
74.	Faryny 65	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
75.	Faryny 66	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
76.	Faryny 67	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
77.	Faryny 67	budynek gospodarczy, murowany	koniec XIX – początek XX w.	W
78.	Faryny 68	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
79.	Faryny 70	budynek mieszkalny, drewniany	2. połowa XIX w.	G
80.	Faryny 71	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX – początek XX w.	G
81.	Faryny 72	dom murowano-drewniany, ob. pensjonat	koniec XIX w.	G
82.	Faryny 73	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	G
83.	Faryny 75	budynek murowano-drewniany	koniec XIX w.	G
84.	Faryny 93	budynek mieszkalny, murowany, ob. budynek mieszkalno-handlowy	początek XX w.	G
85.	Kielbasy 4/6	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
86.	Kielbasy 8	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	G
87.	Kielbasy 8	budynek gospodarczy, murowano-drewniany	koniec XIX – początek XX w.	G
88.	Klon, nr działki geod 304	kapliczka murowana w zespole kościoła rzymskokatolickiego	początek XX w.	G
89.	Klon 24	budynek gospodarczy, murowano-drewniany w zespole kościoła rzymskokatolickiego	koniec XIX – początek XX w.	G
90.	Klon, nr działki geod. 341	pomnik ku czci poległych w czasie I wojny światowej	2. dziesięciolecie XX w.	W
91.	Klon 3	budynek mieszkalny, murowany	2. dziesięciolecie XX w.	W
92.	Klon 10	budynek mieszkalny, drewniany	około 1920 r.	W
93.	Klon, na posesji nr 10	kapliczka przydrożna, murowana	początek XX w.	W

94.	Klon 12	budynek mieszkalny, drewniany	4. ćwierć XIX w.	W
95.	Klon 18	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	W
96.	Klon 22	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
97.	Klon 27	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
98.	Klon 30	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
99.	Klon 33	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-te XX w.	G
100.	Klon 36	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
101.	Klon 37	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-te XX w.	G
102.	Klon 38	budynek mieszkalny, drewniany, ob. budynek biblioteki	1921 r.	W
103.	Klon 39	budynek mieszkalny, drewniany	około 1920 r.	W
104.	Klon 40	budynek mieszkalny, drewniany	1920-1930 r.	W
105.	Klon 41	budynek mieszkalny, murowano- drewniany	początek XX w.	G
106.	Klon 42	budynek mieszkalny, drewniany	1920 – 1930 r.	W
107.	Klon 43	budynek mieszkalny, drewniany	1921 r.	W
108.	Klon 44	budynek mieszkalny, drewniany	ok. 1900 r.	W
109.	Klon 48	budynek mieszkalny, drewniany	1920 – 1930 r.	W
110.	Klon 50	budynek mieszkalny, drewniany	1920 – 1930 r.	W
111.	Klon 52	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
112.	Klon 54	budynek mieszkalny, murowany, ob. handlowy	lata 20-te XX w.	W
113.	Klon 56	budynek gospodarczy, murowano-drewniany, ob. mieszkalny	początek XX w.	G
114.	Klon 60	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
115.	Klon 63	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-te XX w.	G
116.	Klon 64	kościół murowano-drewniany, ewangelicki	1930 r.	W
117.	Klon 65	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX w.	G
118.	Klon 70	budynek mieszkalny, drewniany	połowa XIX w.	W
119.	Klon 86	budynek szkoły, drewniany	koniec XIX – początek XX w.	W
120.	Klon 90	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	G
121.	Klon 91	budynek mieszkalny, drewniany	2.połowa XIX w.	W

122.	Klon 104	budynek mieszkalny, drewniany	2.połowa XIX w.	W
123.	Klon 106	budynek mieszkalny, drewniany	2.połowa XIX w.	W
124.	Klon 107	budynek mieszkalny, drewniany	2.połowa XIX w.	G
125.	Klon 108	budynek mieszkalno-gospodarczy, drewniano-murowany	koniec XIX w.	G
126.	Klon 109	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-te XX w.	G
127.	Klon 114	budynek mieszkalny, murowany, ob. budynek Nadleśnictwa	koniec XIX – początek XX w.	W
128.	Klon, nr działki geod. 326	cmentarz ewangelicki, dawny	XIX w.	W
129.	Kokoszki 9	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	G
130.	Kowalik 9	budynek szkoły, drewniany, ob. mieszkalny	1921 r.	G
131.	Kowalik, nr działki geod. 316	cmentarz ewangelicki z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej, dawny	XIX w.	W
132.	Kowalik, nr działki geod. 2109/1	cmentarz ewangelicki, rodowy, dawny	połowa XIX w.	W
133.	Księży Lasek 10	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	G
134.	Księży Lasek 11	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	początek XX w.	W
135.	Księży Lasek, nr działki geod. 146	cmentarz ewangelicki z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej, dawny	początek XX w.	W
136.	Kwiatuszki Wielkie 10a	budynek mieszkalny, drewniany	2.połowa XIX w.	G
137.	Kwiatuszki Wielkie 16	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	koniec XIX w.	G
138.	Kwiatuszki Wielkie 17	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
139.	Kwiatuszki Wielkie 25	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	G
140.	Kwiatuszki Wielkie 26	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
141.	Kwiatuszki Wielkie 28	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
142.	Kwiatuszki Wielkie 29	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
143.	Kwiatuszki Wielkie 32	budynek szkoły, murowany, ob. mieszkalny	1895 – 1986 r.	G
144.	Kwiatuszki Wielkie 33	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
145.	Kwiatuszki Wielkie 35	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	G
146.	Kwiatuszki Wielkie 35	budynek gospodarczy,	koniec XIX –	G

		murowano-drewniany	początek XX w.	
147.	Kwiatuszki Wielkie, nr działki geod. 2129/1	cmentarz ewangelicki z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej, dawny	początek XX w.	W
148.	Lipniak, nr działki geod. 5	cmentarz ewangelicki, dawny	początek XX w.	W
149.	Łuka 11	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	G
150.	Łuka 14	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX – początek XX w.	W
151.	Łuka 15	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
152.	Łuka 21	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
153.	Orzeszki 3	budynek szkolny, murowany, ob. budynek użyteczności publicznej	początek XX w.	G
154.	Orzeszki 5	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	W
155.	Orzeszki 10	budynek mieszkalny, drewniany	2.połowa XIX w.	W
156.	Orzeszki 17	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
157.	Orzeszki 20	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX - początek XX w.	W
158.	Orzeszki 21	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
159.	Orzeszki 25	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
160.	Orzeszki 33	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
161.	Orzeszki 37	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX - początek XX w.	W
162.	Orzeszki 47 (Nowy Suchoros)	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	W
163.	Orzeszki 48 (Nowy Suchoros)	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	W
164.	Radostowo 20	budynek mieszkalny, drewniany	2.połowa XIX w.	W
165.	Rozogi, ul. 24 Stycznia 32	ogrodzenie w zespole kościoła parafialnego	początek XX w.	G
166.	Rozogi, ul. 24 Stycznia 32	pomnik ku czci poległych w czasie I wojny światowej w zespole kościoła parafialnego	2. dziesięciolecie XX w.	G
167.	Rozogi, ul. 22 Lipca 23	budynek mieszkalny, drewniany	lata 20-te XX w.	W
168.	Rozogi, ul. 22 Lipca 30	budynek mieszkalny, drewniany	lata 20-te XX w.	W
169.	Rozogi, ul. 22 Lipca 31	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
170.	Rozogi, ul. Waltera Późnego 3	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G

171.	Rozogi, ul. Waltera Późnego 11	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX - początek XX w.	G
172.	Rozogi, ul. 24 Stycznia 8	budynek gospodarczy, murowany, ob. mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.	G
173.	Rozogi, ul. 24 Stycznia 9	budynek mieszkalny, murowany, ob. budynek mieszkalno-handlowy	przełom XIX i XX w.	W
174.	Rozogi, ul. 24 Stycznia 11	budynek mieszkalny, murowany, ob. budynek NFZ-u	początek XX w.	G
175.	Rozogi, ul. 24 Stycznia 13	budynek szkolny, murowany	1898 r.	G
176.	Rozogi, ul. 24 Stycznia 28	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	W
177.	Rozogi, ul. Warszawska 8	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
178.	Rozogi, ul. Warszawska 10	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	G
179.	Rozogi, Warszawska 14	budynek mieszkalny, murowany	2. połowa XIX w.	G
180.	Rozogi, ul. Warszawska 20	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
181.	Rozogi, nr działki geod. 468/1	brama murowana w zespole cmentarza parafialnego	1800 r.	G
182.	Spaliny Małe, nr działki geod. 2170/3	cmentarz ewangelicki, dawny	XIX w.	W
183.	Spaliny Wielkie 8	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	początek XX w.	G
184.	Spaliny Wielkie 9	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
185.	Spaliny Wielkie 11	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
186.	Spaliny Wielkie 13	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
187.	Spaliny Wielkie 14	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
188.	Spaliny Wielkie 16	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	koniec XIX - początek XX w.	G
189.	Spaliny Wielkie 17	budynek szkolny, murowany, ob. mieszkalny	1920 r.	W
190.	Spaliny Wielkie 24	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
191.	Spaliny Wielkie 26	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
192.	Spaliny Wielkie 30	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
193.	Spaliny Wielkie 34	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W

194.	Spaliny Wielkie, nr działki geod. 210	cmentarz ewangelicki, dawny	XIX w.	W
195.	Wilamowo 1	budynek szkolny, murowany, ob. świetlica gminna	1939 r.	G
196.	Wilamowo 21	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
197.	Wilamowo 22	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	G
198.	Wilamowo 26	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	W
199.	Wilamowo 26	budynek gospodarczy, murowany	lata 20-30-te XX w.	W
200.	Wilamowo 28	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
201.	Wilamowo 28	budynek gospodarczy, murowany	koniec XIX – początek XX w.	W
202.	Wilamowo 30	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX – początek XX w.	G
203.	Wilamowo 34	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX w.	G
204.	Wilamowo 36	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX – początek XX w.	G
205.	Wilamowo 40	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX – początek XX w.	G
206.	Wilamowo, nr działki geod. 366	cmentarz ewangelicki, dawny	XIX w.	W
207.	Wysoki Grąd 3	budynek szkolny, murowany, ob. mieszkalny	początek XX w.	G
208.	Wysoki Grąd 6	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	W
209.	Wysoki Grąd 6	budynek gospodarczy, murowany (I)	koniec XIX – początek XX w.	W
210.	Wysoki Grąd 6	budynek gospodarczy, murowany (II)	koniec XIX – początek XX w.	W
211.	Wysoki Grąd, nr działki geod. 18	cmentarz ewangelicki, dawny	XIX w.	W
212.	Występ 1	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
213.	Występ 1	budynek gospodarczy, murowano-drewniany	początek XX w.	G
214.	Występ 5	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
215.	Występ 5	budynek gospodarczy, murowano-drewniany	początek XX w.	G
216.	Występ 6	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	G

217.	Występ 7	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
218.	Występ 7	budynek gospodarczy, murowano-drewniany	początek XX w.	G
219.	Występ 11	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-te XX w.	G
220.	Występ 12	budynek szkolny, murowany	początek XX w.	G
221.	Występ 13	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	początek XX w.	G
222.	Występ 15	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	G
223.	Występ 17	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	początek XX w.	G
224.	Występ 18	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	początek XX w.	G
225.	Występ 19	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	początek XX w.	G
226.	Występ 21	budynek mieszkalny, murowany	1918 r.	G
227.	Występ 41	dom murowano-drewniany, ob. budynek handlowy	1914-1915 r.	G
228.	Występ 41	budynek gospodarczy, murowano-drewniany	początek XX w.	G
229.	Występ 45	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-te XX w.	G
230.	Występ 46	chlew murowano-drewniany	początek XX w.	W
231.	Występ 71	budynek mieszkalny, murowano-drewniany	1914-1915 r.	G
232.	Występ 71	stodoła murowano-drewniana	1914-1915 r.	G
233.	Występ, nr działki geod. 233	cmentarz ewangelicki, dawny	XIX w.	W
234.	Zawojki, nr działki geod. 116	cmentarz ewangelicki, dawny	XIX w.	W

7.4. Zabytki archeologiczne

Na terenie gminy Rozogi odkryto dotychczas 101 stanowisk archeologicznych, których wykaz wraz z lokalizacjami zawarty został w gminnej ewidencji zabytków. Przeważają wśród nich stanowiska archeologiczne datowane na epokę kamienia oraz czasy średniowiecza i wczesnohistoryczne.

Wykaz stanowisk archeologicznych opracowano na podstawie kwerendy w archiwum Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie oraz wykazu stanowisk archeologicznych z terenu gminy Rozogi dostarczonej Urzędowi Gminy Rozogi przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie (pismo nr IZAR.5135.1.4.2011.jn z dn. 2.09.2011 r.).

Wprowadzone zmiany:

- obszar AZP 31-69: stanowiska Pełty 1/8, Pełty 2/9, Pełty 8/15 znajdują się na terenie gminy Rozogi i figurują w poniższym wykazie jako Zagórcze 1/8, Zagórcze 2/9 i Zagórcze 8/15. Pozostałe stanowiska archeologiczne oznaczone jako Pełty znajdują się na terenie gminy Myszyniec.

L.p.	Miejscowość	Nr obszaru AZP	Nr stan. w miejscowości	Nr stan. na obszarze
15.	Borki Rozowskie	29-69	I	2
16.	Borki Rozowskie	29-69	II	3
17.	Borki Rozowskie	29-69	III	4
18.	Borki Rozowskie	29-69	IV	5
19.	Borki Rozowskie	29-69	V	8
20.	Borki Rozowskie	29-69	VI	9
21.	Dąbrowy	31-69	1	1
22.	Dąbrowy	31-70	1	3
23.	Dąbrowy	31-69	2	2
24.	Dąbrowy	31-70	2	4
25.	Dąbrowy	31-69	3	3
26.	Dąbrowy	31-70	3	5
27.	Dąbrowy	31-69	4	4
28.	Dąbrowy	31-70	4	6
29.	Dąbrowy	31-69	5	5
30.	Dąbrowy	31-69	6	6
31.	Dąbrowy	31-69	7	7
32.	Dąbrowy	31-69	8	42
33.	Dąbrowy	31-69	9	43
34.	Dąbrowy	31-69	10	44
35.	Dąbrowy	31-69	11	45
36.	Dąbrowy	31-69	12	46
37.	Dąbrowy	31-69	13	47
38.	Dąbrowy	31-69	14	48
39.	Dąbrowy	31-69	15	49
40.	Dąbrowy	31-69	16	51
41.	Dąbrowy	31-69	17	52
42.	Dąbrowy	31-69	18	53

43.	Dąbrowy	31-69	19	54
44.	Dąbrowy	31-69	20	55
45.	Faryny	29-70	1	1
46.	Faryny	29-70	2	2
47.	Faryny	29-70	3	3
48.	Faryny	29-70	4	4
49.	Faryny	29-70	5	5
50.	Faryny	29-70	6	6
51.	Faryny	29-70	7	7
52.	Gównicha	31-69	1	50
53.	Grądzkie	31-70	1	2
54.	Kilimany	30-68	I	16
55.	Klon	30-69	1	1
56.	Klon	31-69	2	19
57.	Klon	31-69	3	20
58.	Klon	31-69	4	21
59.	Klon	31-69	5	22
60.	Klon	31-69	6	23
61.	Klon	31-69	7	24
62.	Klon	31-69	8	25
63.	Klon	31-69	9	26
64.	Klon	31-69	10	27
65.	Klon	31-69	11	28
66.	Klon	31-69	12	29
67.	Klon	31-69	13	30
68.	Klon	31-69	14	31
69.	Klon	31-69	15	32
70.	Klon	31-69	16	33
71.	Klon	31-69	17	34
72.	Klon	31-69	18	35
73.	Klon	31-69	19	36
74.	Księży Lasek	31-68	I	4
75.	Księży Lasek	32-68	1	7
76.	Księży Lasek	31-68	II	10

77.	Kwiatuszki Wielkie	30-70	1	1
78.	Kwiatuszki Wielkie	30-70	2	2
79.	Łuka	31-68	I	3
80.	Łuka	31-68	II	5
81.	Łuka	31-68	III	6
82.	Łuka	31-68	IV	7
83.	Łuka	31-68	V	8
84.	Łuka	31-68	VI	9
85.	Orzeszki	30-68	I	19
86.	Orzeszki	30-68	II	20
87.	Radostowo	31-68	I	1
88.	Radostowo	31-68	II	2
89.	Radostowo	31-68	III	13
90.	Rozogi	30-69	1	2
91.	Rozogi	30-69	2	13
92.	Rozogi	30-69	3	14
93.	Rozogi	31-69	4	39
94.	Rozogi	31-69	5	40
95.	Rozogi	31-69	6	41
96.	Warmiak	31-70	1	1
97.	Wilamowo Kolonia	30-69	1	10
98.	Wilamowo Kolonia	30-69	2	11
99.	Wilamowo Kolonia	30-69	3	12
100.	Wilamowo	30-69	1	4
101.	Wilamowo	30-69	2	5
102.	Wilamowo	30-69	3	6
103.	Wilamowo	30-69	4	7
104.	Wilamowo	30-69	5	8
105.	Wilamowo	30-69	6	9
106.	Wujaki	31-69	1	16
107.	Wujaki	31-69	2	17
108.	Wujaki	31-69	3	18
109.	Występ	29-68	I	25
110.	Występ	29-68	II	26

111.	Występ Kolonia	30-69	1	3
112.	Zagórcze	31-69	1	8
113.	Zagórcze	31-69	2	9
114.	Zagórcze	31-69	8	15
115.	Zawojki	31-69	1	37
116.	Zawojki	31-69	2	38

8. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY ROZOZI

W wyniku weryfikacji danych archiwalnych i waloryzacji zabytków nieruchomości wykonanej podczas sporządzania gminnej ewidencji zabytków, stwierdzono, iż na terenie gminy Rozogi przeważają zabytki budownictwa drewnianego, mieszkalnego. W gminnej ewidencji zabytków ujęte zostały obiekty o niezatartych cechach zabytkowych. Niestety, procesy modernizacji przebiegające ze znacznym nasileniem w ciągu ostatnich dwudziestu lat, w znacznym stopniu szkodzą obiektom architektury dawnej. Należy tu wymienić niefachowo prowadzone modernizacje i remonty – rozbudowy zmieniające bryłę budynku, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, często powiązana ze zmianą kształtu otworów, zmiany pokrycia dachów. Uszczerbek pod tym względem jest tym większy, iż właśnie charakterystyczne budownictwo stanowi o odrębności kulturowej tego terenu.

Obiekty sakralne zachowane są w dobrym stanie, na bieżąco remontowane, zaś wszelkie działania przy zabytkach są uzgadniane i akceptowane przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Podobnie jest z zabytkami sepulkralnymi, jednak w tym przypadku konieczna jest większa dbałość o utrzymanie w dobrym stanie obiektów cmentarnictwa wojennego.

8.1. Analiza SWOT ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Rozogi.

Analiza SWOT jest podstawowym i powszechnie stosowanym narzędziem diagnostycznym, która stanowi zestawienie takich cech, jak: Strengths – silne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia. Zestawienie to stanowi podstawę do opracowania celów programu opieki.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
--------------	--------------

<ul style="list-style-type: none"> • bogaty i różnorodny zasób zabytków charakterystycznych i wyróżniających region – • wyjątkowy w skali kraju zespół urbanistyczny wsi Klon • różnorodny zasób zabytków budownictwa regionalnego, drewnianego i ceglanego; • wysokie walory i atrakcyjność środowiska kulturowego dla gospodarki, mieszkańców i turystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan zachowania znacznej części obiektów zabytkowych • brak środków finansowych na konserwację i rewaloryzację obiektów zabytkowych; • zniekształcanie zespołów zabudowy historycznej poprzez wprowadzenie nowej zabudowy, nie liczącej się z lokalną tradycją, architekturą i historycznymi uwarunkowaniami; • słaba promocja zasobów oraz edukacja dotycząca walorów środowiska kulturowego; • brak katalogu form tradycyjnego budownictwa wiejskiego; • brak publikacji poświęconych dziedzictwu kulturowemu regionu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca rola samorządu regionalnego poprzez włączenie ochrony zabytków w sferę rozwoju regionalnego; • możliwość finansowania prac konserwatorskich i remontowych obiektów zabytkowych ze środków finansowych pochodzących z różnych źródeł: państwowe, samorządowe, prywatne, wyznaniowe, środki UE i in.; • uwzględnianie problemów ochrony dziedzictwa kulturowego w programach, strategiach i planach rozwoju województwa, gmin i miast; • rozwój inicjatyw lokalnych i organizacji pozarządowych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego; • edukacja w dziedzinie zarządzania dziedzictwem kulturowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • pogarszający się stan techniczny tkanki zabytkowej spowodowany niewłaściwym użytkowaniem; • brak środków na skuteczną ochronę i zabezpieczenie zabytków; • niewłaściwe prowadzenie prac budowlanych, konserwatorskich, niezgodnie ze sztuką budowlaną; • dokonywanie wtórnych podziałów i parcelacji obiektów i zespołów zabytkowych; • niedostatek mechanizmów promujących działania na rzecz ochrony, konserwacji i rewaloryzacji zabytków.

9. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE I ZADANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ROZOZI

W założeniach programowych zasobu dziedzictwa kulturowego została określona specyfika gminy Rozogi wynikająca z jej położenia, historii, przemian społecznych i gospodarczych. Na specyfikę terenu gminy składają się między innymi: lokalizacja stosunkowo blisko miasta powiatowego (Szczytno), tak z okresu przedwojennego jak i obecnego, realizacja założeń przestrzennych od końca XVIII w. do czasów współczesnych, zniszczenia wojenne i powojenna odbudowa. Wszystkie te elementy miały kluczowe znaczenie dla terenu gminy i jej obecnego charakteru. Wspieranie rozwoju gminy Rozogi z poszanowaniem dziedzictwa kulturowego powinno być podstawą obecnych i przyszłych działań, tak aby teren gminy był miejscem atrakcyjnym i przyjaznym, zarówno dla mieszkańców jak i przyjezdnych.

Głównymi założeniami programu opieki nad zabytkami są:

- spójna polityka finansowania prac konserwatorskich w oparciu o ustawowe regulacje prawne;
- kompleksowa poprawa jakości historycznej przestrzeni publicznej;

– system eksponowania najbardziej wartościowych zabytków gminy Rozogi;

Główne, długoterminowe cele polityki gminy wiejskiej Rozogi, związane z ochroną zabytków to:

1. Planowe i konsekwentne realizowanie zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków;
2. Racjonalne wykorzystanie gminnych funduszy na prace ratownicze, konserwatorskie i dokumentacyjne;
3. Powiązanie zadań służących ochronie wartości kulturowych ze strategią rozwoju społeczno-gospodarczego oraz polityką przestrzenną gminy;
4. Wpieranie projektów związanych z opieką nad zabytkami i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych;
5. Powstrzymanie degradacji zagrożonych obiektów zabytkowych i obszarów oraz podjęcie działań w celu poprawy stanu ich zachowania;
6. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
7. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
8. Realizacja przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.
9. Prowadzenie działań informacyjnych, popularyzacyjnych i edukacyjnych związanych z promocją zabytków gminy i walorów krajobrazu kulturowego

9.1 Założenia programowe Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi

- 1) włączenie problematyki ochrony zabytków do bieżących zadań Rady Gminy Rozogi;
- 2) uwzględnianie uwarunkowań prawnych opieki nad zabytkami;
- 3) rozpoznawanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) eksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych;
- 6) tworzenie warunków współpracy z właścicielami zabytków dla zapewnienia ich opieki.

9.2. Zadania i kierunki działań Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi

9.2.1. Działania w zakresie odnowy zabytków:

- pozyskiwanie środków zewnętrznych na odnowę zabytków będących własnością gminy wiejskiej Rozogi;
- informowanie innych właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków;
- przeprowadzenie akcji informacyjnej w formie informacji na stronie internetowej urzędu, plakatu lub ulotek mającej na celu uświadomienie mieszkańcom gminy Rozogi głównej zasady konserwatorskiej związanej z przeprowadzanymi remontami obiektów zabytkowych, tj. wykonywanie ich przy użyciu materiałów historycznie uzasadnionych, z maksymalnym zachowaniem substancji zabytkowej i minimalną w nią ingerencją.

- sprawowanie opieki nad dawnymi cmentarzami cywilnymi poprzez usuwanie roślinności zielnej oraz samosiewek drzew, oznakowanie obiektów, upowszechnianie wiedzy na ich temat wśród mieszkańców gminy, zwłaszcza dzieci i młodzieży szkolnej. Zwracanie szczególnej uwagi na obowiązek otaczania opieką miejsc grzebalnych, niezależnie od pochodzenia i wyznania osób tam spoczywających.

9.2.2. Określenie zasad udostępniania zabytków w celach turystycznych

- ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych zasad udostępniania w celach turystycznych.
- oznakowanie obiektów udostępnianych w celach turystycznych.
- opracowanie tablic informacyjnych umieszczonych na zewnątrz obiektów, zawierających podstawowe dane historyczne o obiekcie.
- upowszechniania wśród mieszkańców prowadzących działalność turystyczną i agroturystyczną zasad włączania obiektów historycznych do oferty turystycznej regionu oraz przygotowywania obiektów zabytkowych na cele turystyczne.

9.2.3. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

- włączenie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych w jednostkach prowadzonych przez gminę.
- publikacja materiałów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w prasie lokalnej, w materiałach promocyjnych oraz na stronie internetowej gminy.

10. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek prowadzenie ewidencji zabytków (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami). W/w ustawa określa rodzaj zabytków nieruchomych podlegających ochronie, bez względu na obecny stan zachowania.

Art. 6. 1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

- 1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:
 - a) krajobrazami kulturowymi,
 - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - c) dziełami architektury i budownictwa,
 - d) dziełami budownictwa obronnego,
 - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - f) cmentarzami,
 - g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

Zakres prac nad gminną ewidencją zabytków określa art. 22 ustawy:

Art. 22. 2. Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.

4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków.

Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z ustawy z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Rygory te obowiązują niezależnie od położenia obiektu w poszczególnych strefach ochrony konserwatorskiej lub poza strefami. Wszelkie prace remontowe, zmiany własności, funkcji przeznaczenia obiektu wymagają pisemnego pozwolenia Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych (Dz.U. z 2011 r. Nr 165, poz. 987), precyzuje wymagania względem osób prowadzących prace przy obiektach zabytkowych oraz tryb postępowania.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, podstawą sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami jest gminna ewidencja zabytków. Ewidencją zostają objęte zespoły i obiekty o istotnych, lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych. Obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomości spoczywa na wójcie gminy (art. 22 ust. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prowadzona jest ewidencja zabytków gminy Rozogi. Ewidencja zabytków prowadzona jest przez Wójta Gminy Rozogi w formie kart adresowych. Ewidencja obejmuje zabytki nieruchome historyczne oraz zabytki nieruchome archeologiczne.

Aktualizacja i uzupełnianie ewidencji zabytków polega na:

- 1) dokonaniu przeglądu w terenie z częstotliwością raz do roku obiektów figurujących w gminnej ewidencji zabytków w celu weryfikacji obiektów pod kątem stanu estetycznego;
- 2) wykonaniu dokumentacji fotograficznej w razie zmiany stanu zachowania obiektu zabytkowego;
- 3) uzupełnieniu kart adresowych gminnej ewidencji zabytków o uzyskane w trakcie przeglądu dane merytoryczne i dokumentację fotograficzną;
- 4) w przypadku czynności wymienionych w pkt 1-3 wskazane jest uczestnictwo przedstawiciela Urzędu Ochrony Zabytków lub innego specjalisty zajmującego się problematyką ochrony dziedzictwa kulturowego.

Określenie stanów technicznych obiektów polega na:

- 1) nawiązaniu współpracy z organem nadzoru budowlanego w celu ustalenia stanu technicznego obiektów zinwentaryzowanych w gminnej ewidencji zabytków;
- 2) naniesieniu wniosków i opinii w sprawie dalszej kwalifikacji obiektów do gminnej ewidencji zabytków;

3) określeniu niezbędnych prac rewitalizacyjnych obiektów, określenie szacunkowej wartości ich przeprowadzenia.

W przypadku czynności wymienionych w pkt 1-3 wskazane jest uczestnictwo przedstawiciela Urzędu Ochrony Zabytków lub innego specjalisty zajmującego się problematyką ochrony dziedzictwa kulturowego.

Bieżąca aktualizacja gminnej ewidencji zabytków polega na:

- wprowadzaniu do gminnej ewidencji zabytków zmian wynikających z rozbiórek, modernizacji i remontów obiektów;
- wprowadzaniu do gminnej ewidencji zabytków zmian dotyczących stosunków własnościowych.

11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Finansowanie ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce może odbywać się z różnych źródeł.

Podstawowe to:

1. źródła publiczne (np. budżet państwa, budżety jednostek samorządów terytorialnych wszystkich szczebli, środki Unii Europejskiej, inne źródła zewnętrzne);
2. źródła prywatne (osób fizycznych, organizacji pozarządowych - stowarzyszeń, fundacji, kościelnych osób prawnych itp.);

Fundusze strukturalne, których środki mogą być wykorzystane na zadania z zakresu rewitalizacji, to przede wszystkim:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- Europejski Fundusz Społeczny (EFS),
- Inicjatywa Wspólnotowa (EQUAL)
- Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy.

Programy operacyjne, które zawierają zapisy odnoszące się do problematyki rewitalizacji w okresie do 2013 r. to:

- Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury (RPO Warmia i Mazury),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ),
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki (POKL),
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (POIG).

W okresie objętym niniejszym Programem, nakłady na ochronę zabytków i dziedzictwa kulturowego mogą pochodzić z:

- budżetu gminy
- środków Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego na ochronę i utrzymanie miejsc cmentarnictwa wojennego;
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013;

12. ZASADY OCENY REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zgodnie z Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, z realizacji programu Wójt Gminy Rozogi sporządza co dwa lata sprawozdanie, które przedstawia Radzie Gminy Rozogi. Sprawozdanie o którym mowa będzie sporządzone w pierwszym kwartale po upływie dwóch lat od uchwalenia przez Radę Gminy niniejszego programu.

Prace nad kolejnym programem opieki nad zabytkami powinny być zainicjowane na 3 miesiące przed zakończeniem okresu czteroletniego obowiązywania programu. Wskaźniki oceny realizacji poszczególnych projektów zostały określone indywidualnie w tabelach działań i stanowią one podstawę oceny projektów. Dwuletnia ocena realizacji programu zawarta w sprawozdaniu będzie służyła ewaluacji programu. Zmiany w programie wymagają uchwały Rady Gminy Rozogi.